

W. Wałęza

ŻYWOPŁOTY

SPIS TREŚCI

ROLA ŻYWOPŁOTÓW W KRAJOBRAZIE	6
----------------------------------	---

RODZAJE I FUNKCJE ŻYWOPŁOTÓW	8
---------------------------------	---

Żywopłoty ochronne i obronne	8
Żywopłoty ozdobne	10
Kwitnące ogrodzenia	12
Barwnolistne żywopłoty	13
Żywopłoty z roślin o ozdobnych pędach	16
Żywopłoty z pnączy	16
Żywopłoty użytkowe	17

ŻYWOPŁOTY RÓŻNEJ WYSOKOŚCI	18
-------------------------------	----

ŻYWOPŁOTY FORMOWANE I SWOBODNIE ROSNĄCE	20
--	----

POŻĄDANE CECHY ROŚLIN ŻYWOPŁOTOWYCH	22
--	----

PRZEGLĄD ROŚLIN STOSOWANYCH NA ŻYWOPŁOTY	25
---	----

SKĄD WZIĄĆ ROŚLINY ŻYWOPŁOTOWE	72
-----------------------------------	----

Zakup gotowych roślin	72
Sposoby rozmnażania drzew i krzewów na żywopłoty	73

Rozmnażanie generatywne	73
Rozmnażanie wegetatywne	74

ZAKŁADANIE ŻYWOPŁOTU	78
-------------------------	----

Pora sadzenia	78
Wybór i przygotowanie miejsca	78
Rozstawa i technika sadzenia roślin w żywopłocie	80
Zabiegi agrotechniczne po posadzeniu żywopłotu	82

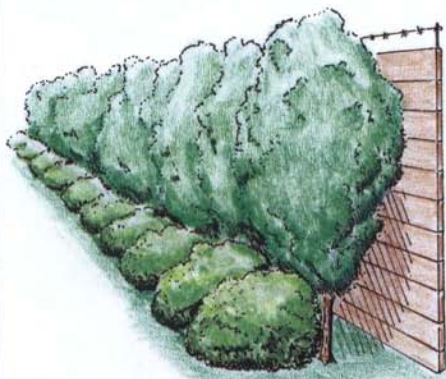
PIELĘGNACJA ŻYWOPŁOTÓW	83
---------------------------	----

Budowa i struktura przestrzenna żywopłotu	83
Cięcie i formowanie żywopłotów	85
Rodzaje cięcia roślin żywopłotowych	85
Terminy i technika cięcia	89

REWALORYZACJA ŻYWOPŁOTÓW W ZABYTKOWYCH ZAŁOŻENIACH OGRODOWYCH	91
---	----

Tabelaryczne zestawienie wymagań i cech roślin żywopłotowych	94
Literatura	102

Żywopłot ochronny dwuwarstwowy z drzew i krzewów

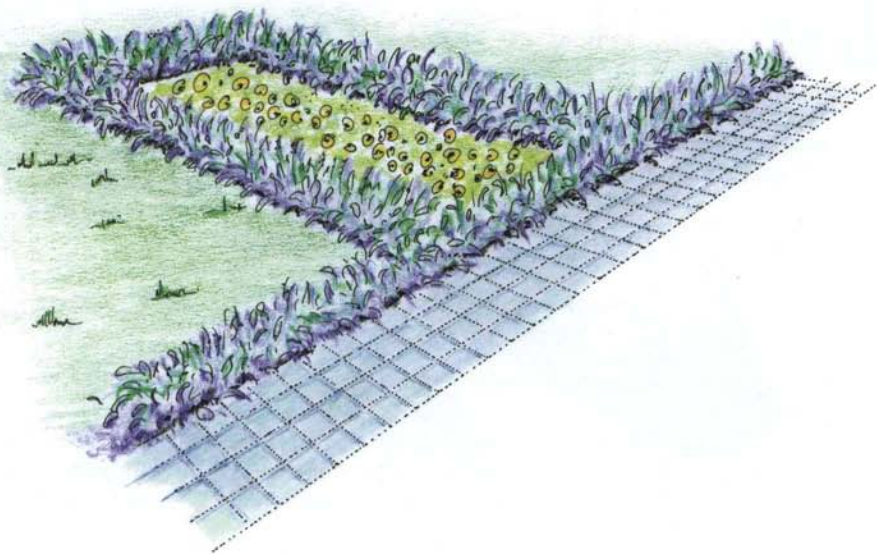

niejszej konstrukcji, stosuje się intensywne przycinanie oraz wzmocnienie (zbrojenie) drutem kolczastym. Takie żywopłoty

mogą być wielowarstwowe (np. wyższe piętro z ciernistych drzew, a niższe z krzewów). Zwykle są one długie i ogradzają większe tereny, ale mogą też stanowić tylko fragment większego systemu. Żywopłoty obronne powinny być gęste i zwarte ze wszystkich stron, nawet od strony zacienionej. Dlatego tak ważny jest właściwy dobór roślin, które znoszą częściowe zacienienie i łatwo regenerują pędy po przycięciu, nawet na starych gałęziach. Ponieważ żywopłoty obronne często towarzyszą uprawom ogrodowym, należy unikać roślin wrażliwych na podobne choroby i szkodniki. Nie zawsze jest to w pełni możliwe (zwłaszcza w przypadku sadów), ale wtedy powinno się zwalczać patogeny także na żywopłotach.

Płatanina ciernistych pędów jest doskonałym schronieniem dla ptaków, które są sojusznikami w walce ze szkodnikami roślin uprawnych. W żywopłotach chętnie zakła-

Żywopłot obwódkowy z lawendy

POŻĄDANE CECHY ROŚLIN ŻYWOPŁOTOWYCH

Jakie warunki powinny spełniać rośliny żywopłotowe? To pytanie zawsze musimy sobie postawić, przygotowując się do wyboru drzew lub krzewów. Trzeba przy tym pamiętać, że roślin idealnych nie ma, są to żywe organizmy, które zmieniają się w czasie i przestrzeni. Należy więc poszukiwać takich, które łączyłyby możliwie dużo pożądanych przez nas cech, odpowiednio do jednej lub wielu funkcji, jakie mają pełnić.

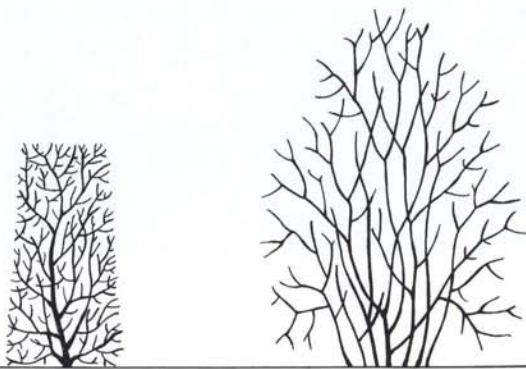
Pędy dzielą się na dwie grupy: **długopędy** i **krótkopędy**. Długopędy są najczęściej pędami wegetatywnymi, krótkopędy zaś są zwykle (choć nie zawsze) pędami kwiatowymi. Długopędy dają długie, silne przyrosty roczne, dochodzące do 1–2 m. Krótkopędy charakteryzują się krótkimi przyrostami rocznymi i nawet po wielu latach osiągają długość zaledwie 2–10 cm.

Te informacje są ważne przy cięciu różnych roślin.

Żywopłaty powinny być gęste i równomiernie ugałęzione ze wszystkich stron, zarówno blisko ziemi, jak i na całej ich powierzchni zewnętrznej. Rośliny powinny mieć naturalną skłonność do zagęszczania się i rozgałęziania po przycięciu, poprzez wytwarzanie dużej ilości silnych gałązek bocznych. Bardzo korzystna jest skłonność do wytwarzania dodatkowych pędów na starszych gałęziach i pniach z pączków śpiących oraz możliwość powstawania pączków przybyszowych.

Pąki przybyszowe powstają w dolnej części pnia lub na szyi korzeniowej (np. u karagany syberyjskiej). Czasami pojawiają się na korzeniach i mogą rozwijać się z nich nowe pędy (np. robinia, sumak octowiec, rokitnik). Oprócz wytwarzania dodatkowych pąków przybyszowych rośliny mogą mieć wcześniej uformowane, ale pozostające w uśpieniu przez wiele lat pąki rezerwowe, tzw. **śpiące**. Tkwią one w zewnętrznej warstwie drewna, którą pokrywa warstwa korka i są niewidoczne z zewnątrz. Znajdują się w dolnej części pędów i często po wielu latach, w wyniku uszkodzenia wyższych części pędów z pąkami aktywnymi, rozpoczynają wegetację. Pozwala to

Dobrze pielęgnowane rośliny zagęszczają się ze wszystkich stron i na całej wysokości

Oliwnik wąskolistny (*E. angustifolia*). Wysoki i rozłożysty krzew lub małe drzewo o nieregularnej koronie i ciernistych pędach. Liście wąskie, jasne, srebrzyste, opadają bardzo późno jesienią. Mało widoczne, żółte kwiaty wydzielają intensywny, przyjemny zapach. Wzrost bardzo szybki, roślina wybitnie światłolubna. Formowane żywopłoty są bardzo interesujące ze względu na srebrzyste zabarwienie, ale szybko ogałającą się od dołu i wymagają częstego odmladzania lub wymiany. Szczególnie przydatne w rejonach przemysłowych i nadmorskich.

Oliwnik srebrzysty (*E. commutata*). Krzew zwykle do 2 m wysokości, wypuszcza często odrosty korzeniowe i tworzy zarosła. Liście intensywnie srebrzyste, owalne, zastrzone. Kwiaty żółte i pachnące, owoce okrągłe, suche pestkowce. Ze względu na liczne odrosty korzeniowe (zwłaszcza na suchych, piaszczystych glebach) mało przydatny na żywopłoty, ale w szczególnych warunkach może być bardzo przydatny (rekultywacja, zapobieganie erozji) i dekoracyjny – srebrzyste zabarwienie.

Ostrokrzew (*Ilex*)

rodzina ostrokrzewowate (*Aquifoliaceae*)

Krzewy lub małe drzewa o liściach zimzielonych, w warunkach klimatycznych Polski dorastają do kilku metrów wysokości. Pędy zielone, gęsto ulistnione, kwiaty białawe, rozdzielnopłciowe. Rośliny dwupienne. Liście grube, skórzaste, ciemnozielone i błyszczące, z brzegiem falisto-kolczastym, bardzo sztywne. Owoce kuliste, jaskrawoczerwone pestkowce, utrzymujące się do wiosny. Lubi gleby żyzne, świeże i wilgotne. Jest jednym z najbardziej cienioznośnych krzewów liściastych. Dobrze znosi strzyżenie i formowanie. Jego uprawę ogranicza mała odporność na niskie temperatury, ale pojawiły się mieszańce, które są mrozoodporne. Najczęściej dotąd uprawianym w Polsce gatunkiem jest **ostrokrzew**

kolczasty (*I. aquifolium*), ale ze względu na małą odporność na niskie temperatury jest wypierany przez odporniejszy **ostrokrzew Meservey (*I. × meserveae*).**

Pęcherznica kalinolistna

(*Physocarpus opulifolius*)

rodzina różowate (*Rosaceae*)

Duży i rozłożysty krzew do 3 m wysokości. Na starszych pędach kora łuszczy się strzępiasto, liście klapowane, podobne do porzeczki i kaliny koralowej (stąd nazwa gatunku). Kwiaty kremowobiałe, zebrane w wypukłe baldachogrona, pojawiają się w czerwcu. Owocem są małe, ale liczne, rozdęte mieszki, początkowo zaczerwienione, później brązowieją, zasychają i pozostają na roślinach na zimę. Wymagania glebowe

Pęcherznica kalinolistna jest rośliną o cechach zbliżonych do tawułu. Można z niej tworzyć żywopłoty formowane, a także prowadzić w sposób naturalny. Żywopłoty swobodnie rosnące wymagają dużej ilości miejsca do wzrostu (fot. J. Romanowski)

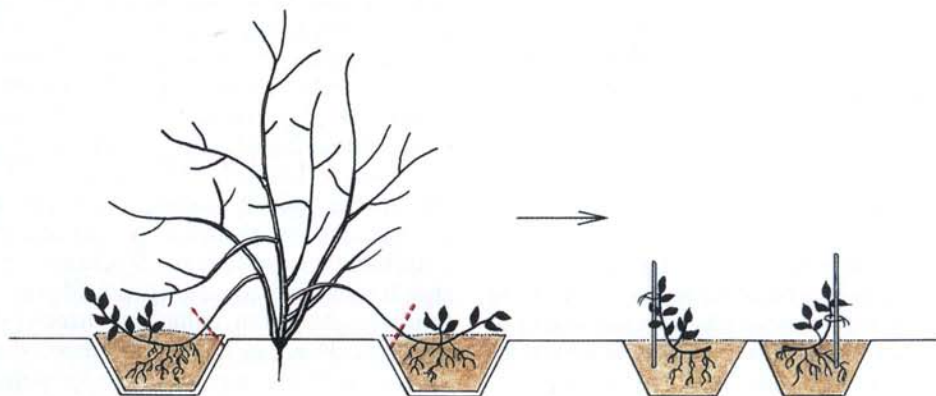
lewa się gorącą wodą (60°C) i schładza na przemian. Wiele nasion można przechowywać na sucho i wysiewać bez specjalnych zabiegów (np. większość roślin iglastych, oprócz cisów).

Zwykle nasiona są wysiewane wiosną bezpośrednio do gruntu, ale wskazane jest wysiewanie małych nasion do skrzynek i pikowanie w celu rozrzedzenia roślin i pobudzenia rozwoju systemu korzeniowego. Tempo wzrostu siewek jest różne, ale najczęściej po 2–3 latach uzyskuje się materiał roślinny gotowy do sadzenia żywopłotów.

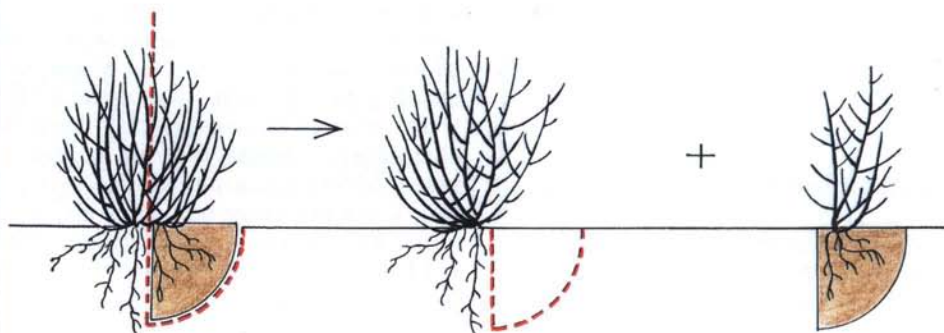
Rozmnażanie wegetatywne

Ten sposób rozmnażania opiera się na zdolności roślin do odtwarzania brakujących organów (np. korzeni), co pozwala na wyhodowanie całej rośliny z jej fragmentów. Taką zdolność ma wiele roślin żywopłotowych, dlatego można je stosunkowo łatwo rozmnożyć wegetatywnie. Wielką zaletą rozmnażania wegetatywnego jest otrzymywanie dużej ilości roślin identycznych z rośliną mateczną. Ma to szczególne znaczenie w przypadku większości odmian

Rozmnażanie roślin przez odkłady; po ukorzeniu się nowej rośliny, odcinamy ją w miejscu zaznaczonym czerwoną linią

Rozmnażanie roślin przez podział

ISBN 83-09-01721-9

9 788309 017219 >